

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonė dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama europinis sąskaitos blokavimo įsakymas siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose, pasiūlymo

(2011/C 373/03)

EUROPOS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS PAREIGŪNAS,

atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 16 straipsnį,

atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją, ypač į jos 7 ir 8 straipsnius,

atsižvelgdamas į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾,

atsižvelgdamas į prašymą pateikti nuomonę pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo 28 straipsnio 2 dalį ⁽²⁾,

PRIĖMĖ ŠIĄ NUOMONĘ:

I. ĮVADAS

1. 2011 m. liepos 25 d. Komisija priėmė Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama europinis sąskaitos blokavimo įsakymas (toliau – ESBĮ) siekiant palengvinti tarpvalstybinį skolų išieškojimą civilinėse ir komercinėse bylose, pasiūlymą ⁽³⁾.
2. Tą pačią dieną, kai buvo priimtas, pasiūlymas pagal Reglamento (EB) Nr. 45/2001 28 straipsnio 2 dalį išsiųstas EDAPP. Prieš priimant pasiūlymą, su EDAPP buvo neoficialiai konsultuojamasi. EDAPP palankiai įvertino šias neoficialias konsultacijas ir džiaugiasi, kad galutiniame pasiūlyme atsižvelgta beveik į visas jo pastabas.

3. Šioje nuomonėje EDAPP trumpai paaiškina ir išnagrinės pasiūlymo duomenų apsaugos aspektus.

II. PASIŪLYMO DUOMENŲ APSAUGOS ASPEKTAI

II.1. Pasiūlytame reglamente nustatyta duomenų tvarkymo veikla

4. Pasiūlytu reglamentu bus nustatyta Europos apsaugos priemonės procedūra, kuria naudodamasis kreditorius (ieškovas) gali gauti europinį sąskaitos blokavimo įsakymą (toliau – ESBĮ), neleidžiantį išimti arba perversi ES esančioje banko sąskaitoje laikomų skolininko (atsakovo) lėšų. Pasiūlymu siekiama pagerinti dabartinę padėtį, kai dėl „sudėtingų, ilgai trunkančių ir daug kainuojančių“ procedūrų skolininkai gali lengvai išvengti vykdymo priemonių, greitai perversdami lėšas iš vienos valstybės narės banko sąskaitos į kitos valstybės narės banko sąskaitą ⁽⁴⁾.
5. Pagal pasiūlytą reglamentą asmens duomenys yra tvarkomi įvairiais būdais ir jie perduodami tarp įvairių subjektų. Išskiriami du svarbūs atvejai. Pirma, atvejis, kai ESBĮ prašoma išduoti prieš pradėdant bylos nagrinėjimo procesą arba jeigu šiame procese teismo sprendimas, teisminis susitarimas arba autentiškas dokumentas dar nėra paskelbtas vykdytinu vykdyto valstybėje narėje ⁽⁵⁾. Antra, atvejis, kai ESBĮ prašoma išduoti gavus vykdytiną teismo sprendimą, teisminį susitarimą arba autentišką dokumentą.
6. Pirmuoju atveju ieškovas pateikia nacionaliniam teismui, kuriame pagal taikytinas jurisdikcijos taisykles turi būti pradėdama bylos nagrinėjimas iš esmės, ieškovo ir atsakovo asmens duomenis (tapatybės nustatymo duomenis, atsakovo banko sąskaitos duomenis, susijusių aplinkybių aprašymą ir elgesio įrodymus). Prašymas pateikiamas naudojant pasiūlymo I priede nustatytą formą (žr. pasiūlymo 8 straipsnį).

⁽¹⁾ OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ Žr. COM(2011) 445 galutinis.

⁽⁴⁾ Žr. pasiūlymo aiškinamąjį memorandumą, p. 4.

⁽⁵⁾ Sąvoka „autentiškas dokumentas“ pasiūlymo 4 straipsnio 11 punkte apibrėžiama kaip „valstybėje narėje oficialiai parengtas arba kaip autentiškas dokumentas užregistruotas dokumentas, kurio autentiškumas: a) siejamas su parašu ir dokumento turiniu; ir b) pagrindžiamas aplinkybe, kad jį parengė valstybės arba kita šiam tikslui įgaliota institucija“.

7. Antruoju atveju ieškovas atsakovo asmens duomenis (tapatybės nustatymo duomenis, atsakovo banko sąskaitos duomenis ir teismo sprendimo, teismo susitarimo arba autentiško dokumento kopiją) siunčia teismo sprendimą ar teisminių susitarimų priėmusiam teismui arba, jeigu tai yra autentiškas dokumentas, valstybės narės, kurioje buvo parengtas autentiškas dokumentas, kompetentingai institucijai, arba tiesiogiai kompetentingai institucijai vykdyimo valstybėje narėje. Prašymas pateikiamas naudojant pasiūlymo I priede nustatytą formą (žr. 15 straipsnį).
8. Abiem atvejais ieškovas privalo pateikti visą informaciją, susijusią su atsakovu ir atsakovo banko sąskaita (-omis), kad bankas (-ai) galėtų nustatyti to atsakovo tapatybę ir jo sąskaitą (-as) (žr. pasiūlymo 16 straipsnį). Jeigu tai yra fiziniai asmenys, pateikiamas visas atsakovo vardas ir pavardė, banko pavadinimas, sąskaitos (-ų) numeris (-iai), visas atsakovo adresas ir jo gimimo data arba nacionalinis asmens kodas ar paso numeris. Visa ši informacija pateikiama I priede nustatytoje formoje (žr. I priedo 4.7 punktą). Formoje nustatytuose duomenų laukeliuose galima (tačiau neprivaloma) pateikti atsakovo telefono numerį ir e. pašto adresą (žr. I priedo 3 punktą).
9. Jei ieškovas neturi prieinamos informacijos apie atsakovo sąskaitą, jis gali prašyti, kad kompetentinga vykdyimo valstybės narės institucija pagal pasiūlymo 17 straipsnį gautų būtiną informaciją. Tokį prašymą privaloma pateikti ESBI prašyme ir jame privalo būti pateikta „visa ieškovo turima informacija“ apie atsakovą ir atsakovo banko sąskaitas (žr. 17 straipsnio 1 ir 2 dalis). Teismas arba ESBI išduodanti institucija išduoda ESBI ir perduoda jį kompetentingai vykdyimo valstybės narės institucijai, kuri imasi „visų vykdyimo valstybėje narėje leistinų tinkamų ir pagrįstų priemonių, kad gautų informacijos“ (17 straipsnio 3 ir 4 dalys). Taikomas vienas iš toliau nurodytų informacijos gavimo metodų: visi valstybės narės teritorijoje esantys bankai įpareigojami atskleisti, ar atsakovas turi juose sąskaitą, ir pasinaudojama kompetentingos institucijos prieigos prie informacijos galimybe, jei tą informaciją registruose ar kitomis priemonėmis saugo valdžios institucijos ar viešojo administravimo institucijos (17 straipsnio 5 dalis).
10. 17 straipsnio 6 dalyje pabrėžiama, kad 17 straipsnio 4 dalyje nurodyta informacija yra „tinkama atsakovo sąskaitai (-oms) nustatyti, reikšminga, neperteklinė ir apimanti tik šiuos duomenis: a) atsakovo adresas; b) bankas (-ai), kuriame (-iuose) atsakovas turi sąskaitą (-as); c) atsakovo sąskaitos (-ų) numeris (-iai)“.
11. Kai kuriose pasiūlymo nuostatose numatytas tarpvalstybinio lygmens keitimasis informacija, įskaitant asmens duomenis.
- Kai ESBI kompetentingai institucijai vykdyimo valstybėje narėje perduoda teismas arba ESBI išduodanti institucija, naudojama pasiūlymo II priede nustatyta forma (žr. pasiūlymo 21 ir 24 straipsnius). Šioje formoje pateikiama mažiau atsakovo duomenų, nes nereikia nurodyti atsakovo gimimo datos, nacionalinio asmens kodo ar paso numerio arba jo telefono numerio ar e. pašto adreso. Atsižvelgiant į reglamente aprašytus įvairius etapus, atrodo, kad taip yra dėl to, kad arba atsakovo sąskaitos (-ų) numeris (-iai) jau neabejotinai yra nustatytas (-i), arba šią informaciją pagal pasiūlymo 17 straipsnį vis dar turi surinkti kompetentinga vykdyimo valstybės narės institucija.
12. 20 straipsnyje reglamentuojamas teismų susižinojimas ir bendradarbiavimas. Informaciją apie visas susijusias aplinkybes galima bandyti gauti tiesiogiai arba iš Sprendimu 2001/470/EB ⁽¹⁾ sukurto Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose įstaigų pasiteirauti.
13. Bankas, gavęs ESBI, per tris darbo dienas informuoja kompetentingą instituciją vykdyimo valstybėje narėje ir ieškovą, tam naudodamas pasiūlymo III priede nustatytą formą (žr. 27 straipsnį). Šioje formoje reikalaujama pateikti tokią pat informaciją apie atsakovą, kaip ir II priede nustatytoje formoje. 27 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad bankas gali perduoti savo deklaraciją saugiomis elektroninio ryšio priemonėmis.

II.2. Duomenų apsaugos reikalavimai

14. Įvairių duomenų tvarkymo veiklą, kuriai taikomas pasiūlytas reglamentas, privalu atlikti tinkamai laikantis duomenų apsaugos taisyklių, kaip nustatyta Direktyvoje 95/46/EB ir ją įgyvendinančiuose nacionalinės teisės aktuose. EDAPP džiaugiasi, kad tai pabrėžiama pasiūlymo 21 konstatuojamojoje dalyje ir 46 straipsnio 3 dalyje. EDAPP taip pat palankiai vertina pasiūlymo 20 konstatuojamojoje dalyje pateiktas nuorodas į ES pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsnius.
15. Kad ESBI tinkamai veiktų, tam tikra informacija apie ieškovą ir atsakovą yra neišvengiama. Pagal duomenų apsaugos taisykles reikalaujama, kad būtų naudojama tik proporcinga ir iš tikrųjų būtina informacija. EDAPP džiaugiasi, kad Komisija rimtai apsvarstė asmens duomenų tvarkymo proporcingumą ir būtinumą dabartiniame pasiūlyme.

⁽¹⁾ OL L 174, 2001 6 27, p. 25.

16. Tai visų pirma įrodo ribotas asmens duomenų, kuriuos reikalaujama pateikti pagal pasiūlymo 8, 15 ir 16 straipsnius, taip pat priedus, sąrašas. EDAPP su džiaugsmu pažymi, kad įvairiuose prieduose, kurie naudojami skirtinguose ESBĮ procedūros etapuose, asmens duomenų kiekis mažėja. Iš esmės EDAPP neturi pagrindo manyti, kad reikalaujama daugiau duomenų nei jų reikia siekiant pasiūlyto reglamento tikslų. Šiuo atžvilgiu EDAPP pateikia tik dvi papildomas pastabas.
17. Pirmoji pastaba susijusi su ieškovo adreso duomenimis pasiūlyto reglamento prieduose. Pagal pasiūlymo 25 straipsnį siekiant, kad būtų išduotas įsakymas, teismui ar kompetentingai institucijai pateikti ESBĮ ir visi dokumentai, kuriuose, atrodo, pateikiama I, II ir III prieduose nurodyta informacija, įteikiami atsakovui. Ieškovui nesuteikiama galimybės prašyti, kad iš įvairių dokumentų, prieš juos nusiunčiant atsakovui, būtų pašalinti jo adreso duomenys. Atsižvelgdamas į tai, kad gali susidaryti padėtis, kai atsakovui atskleidus ieškovo adreso duomenis ieškovui kiltų pavojus ne teisme patirti atsakovo spaudimą, EDAPP siūlo teisės aktų leidėjui numatyti 25 straipsnyje ieškovui galimybę prašyti pašalinti šiuos duomenis iš atsakovui pateikiamos informacijos.
18. Antroji pastaba susijusi su I priede esančiais neprivalomų duomenų, susijusių su telefono numeriu ir e. pašto adresu, laukeliais. Jeigu šią informaciją numatoma pateikti duomenų laukeliuose, kurie gali būti naudojami tuo atveju, kai nežinoma kita kontaktinė atsakovo informacija, tai turėtų būti paaiškinta. Priešingu atveju, atrodo, nėra jokių prižasčių palikti šiuos duomenų laukelius.
19. Aiškios nuorodos į būtinumo principą pasiūlymo 16 straipsnyje, 17 straipsnio 1 dalyje ir 17 straipsnio 6 dalyje dar kartą įrodo, kad Komisija labai rimtai vertina proporcingą ir būtiną asmens duomenų tvarkymą siekiant dabartinio pasiūlymo tikslų. 16 straipsnyje nurodoma visa atsakovo tapatybei nustatyti „būtina“ informacija, 17 straipsnio 1 dalyje – „būtina“ informacija, o 17 straipsnio 6 dalyje atkartojamas Direktyvos 95/46/EB 6 straipsnio 1 dalies c punktas, kuriame nustatyta, kad duomenys turėtų būti adekvatūs, susiję ir ne per didelės apimties. EDAPP palankiai vertina šias nuostatas, nes jose aiškiai nustatyta, kad asmens duomenys turėtų būti renkami laikantis būtinumo principo. Tačiau dėl 17 straipsnio vis dar kyla tam tikrų klausimų.
20. 17 straipsnio 2 dalyje reikalaujama, kad ieškovas pateiktų „visą ieškovo turimą informaciją“ apie atsakovą ir jo banko sąskaitą (-as). Tai yra plati formuluotė, dėl kurios atsakovui galėtų būti perduodama įvairios rūšies informacija apie atsakovą. Iš šios nuostatos neaišku, kad tokia informacija turėtų būti ribojama atsižvelgiant į atsakovo tapatybei ir jo banko sąskaitai (-oms) nustatyti būtiną informaciją. EDAPP rekomenduoja numatyti šį ribojimą 17 straipsnio 2 dalyje.
21. 17 straipsnio 4 dalyje pateikta nuoroda į „visas tinkamas ir pagrįstas priemones“ galėtų reikšti tyrimo metodus, kuriuos taikant būtų smarkiai išbrauta į privatų atsakovo gyvenimą. Tačiau skaitant kartu su 17 straipsnio 5 dalimi tampa aišku, kad šios priemonės yra ribotos ir susijusios su dviem metodais, kurie aprašyti šios nuomonės 9 punkte. Tačiau siekiant užkirsti kelią klaidingam kompetentingos institucijos turimų priemonių aiškinimui, teisės aktų leidėjas galėtų apsvarstyti galimybę nuorodą į „visas tinkamas ir pagrįstas priemones“ pakeisti nuoroda į „vieną iš dviejų 5 dalyje nurodytų metodų“.
22. Atsižvelgdamas į du 17 straipsnio 5 dalies b punkte paminėtus metodus, EDAPP turi klausimų dėl antrojo metodo. Šis metodas susijęs su kompetentingos institucijos galimybe naudotis informacija, jei tą informaciją registruose ar kitomis priemonėmis saugo valdžios institucijos ar viešojo administravimo institucijos. Pasiūlymo I priede pateikiama nuoroda į „esamus viešuosius registrus“ (žr. I priedo 4 punktą). Siekiant aiškumo turėtų būti paaiškinta, ką iš tikrųjų reiškia pasiūlymo 17 straipsnio 5 dalies b punktas. Turėtų būti pabrėžiama, kad renkama informacija turėtų būti ne tik būtina siekiant pasiūlyto reglamento tikslų; informacijos rinkimo metodai taip pat turėtų atitikti būtinumo ir proporcingumo principus.
23. Atsižvelgiant į tarpvalstybinį duomenų perdavimą tarp įvairių dalyvaujančių subjektų, EDAPP nemato konkrečių problemų dėl duomenų apsaugos. Tik dėl pasiūlymo 27 straipsnio 3 dalies kyla tam tikrų papildomų abejonių. Joje nustatyta, kad bankai gali perduoti savo deklaracijas (naudodami III priede nustatytą formą) saugiomis elektroninio ryšio priemonėmis. Vartojamas žodis „gali“, nes elektroninės priemonės yra alternatyva, kuria naudojamasi, užuot deklaraciją siuntus įprastu paštu. Tokia išvada darytina remiantis III priedu. 27 straipsnio 3 dalyje bankams rengiamasi leisti naudoti elektroninio ryšio priemones, tačiau tik tuo atveju, jeigu šios priemonės yra saugios. EDAPP rekomenduoja teisės aktų leidėjui išaiškinti šią nuostatą, nes dabartinis tekstas galėtų būti aiškinamas taip, kad naudoti saugias priemones nėra privaloma. 27 straipsnio 3 dalis galėtų būti pakeista taip: „Bankas gali perduoti savo deklaraciją saugiomis elektroninio ryšio priemonėmis, jeigu šios priemonės pagal Direktyvos 95/46 16 ir 17 straipsnius yra saugios.“

III. IŠVADA

24. EDAPP džiaugiasi matydamas, kad stengiamasi atkreipti dėmesį į įvairius duomenų apsaugos aspektus, atsiradusius dėl pasiūlytos ESBĮ priemonės. Konkrečiau tariant, jis palankiai vertina būtinumo principo taikymą ir nuorodas į jį. Tačiau EDAPP mano, kad pasiūlytame reglamente vis dar reikia atlikti kai kuriuos papildomus patobulinimus ir pateikti paaiškinimus. EDAPP rekomenduoja:

- apsvarstyti galimybę numatyti 25 straipsnyje ieškovui galimybę prašyti pašalinti jo adresą duomenis iš atsakovui teikiamos informacijos,
- I priede pašalinti neprivalomų duomenų laukelius (atsakovo telefono numerį ir e. pašto adresą), jeigu neišrodomas faktinis jų poreikis,
- riboti ieškovo pagal 17 straipsnio 2 dalį teikiamą informaciją tokia informacija, kuri reikalinga atsakovo asmens tapatybei ir jo banko sąskaitai (-oms) nustatyti,

- apsvarstyti galimybę 17 straipsnio 4 dalies nuorodą į „visas tinkamas ir pagrįstas priemonės“ pakeisti nuoroda į „vieną iš dviejų 5 dalyje nurodytų metodų“,
- paaiškinti, ką reiškia 17 straipsnio 5 dalies b punkte nurodyti „esami viešieji registrai“,
- perfrazuoti 27 straipsnio 3 dalį taip: „Bankas gali perduoti savo deklaraciją saugiomis elektroninio ryšio priemonėmis, jeigu šios priemonės pagal Direktyvos 95/46 16 ir 17 straipsnius yra saugios.“

Priimta Briuselyje 2011 m. spalio 13 d.

Giovanni BUTTARELLI
*Europos duomenų apsaugos priežiūros
pareigūno padėjėjas*